

**Міністерство освіти і науки України
Навчально-методичний центр професійно-технічної освіти
у Рівненській області**

**Методичні рекомендації щодо розробки робочих
навчальних планів для підготовки
кваліфікованих робітників в ПТНЗ
з врахуванням змісту Державних стандартів ПТО**

**Підготувала
методист НМЦ ПТО
у Рівненській області
Т. Пачебула**

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНИЙ ЦЕНТР ПРОФЕСІЙНО-
ТЕХНІЧНОЇ ОСВІТИ У РІВНЕНСЬКІЙ ОБЛАСТІ**

33014, м. Рівне, вул. С. Бандери, 39

тел. (0362) 23-63-03

Від 16.10.2012 № 04/03-1-38

На № _____ від _____

Заступникам директорів з
навчально-виробничої роботи ПТНЗ

Прошу Вас роздрукувати і ознайомитися з методичними рекомендаціями щодо розробки робочих навчальних планів для підготовки кваліфікованих робітників в ПТНЗ з врахуванням змісту Державних стандартів професійно-технічної освіти.

Методист НМЦ ПТО

Т. Пачебула

Методичні рекомендації щодо розробки робочих навчальних планів для підготовки кваліфікованих робітників в ПТНЗ з врахуванням змісту Державних стандартів ПТО

І. КРИТЕРІЇ ІНТЕГРАЦІЇ НАВЧАЛЬНИХ ПЛАНІВ З РОБІТНИЧИХ ПРОФЕСІЙ

Використання моделі інтегрованого навчального плану має свої переваги у порівнянні з моделлю навчального плану з однієї професії. Організація навчального процесу за інтегрованими навчальними планами сприяє:

1. Забезпеченню ринку праці мобільними та конкурентноспроможними робітничими кадрами.
2. Скороченню термінів навчання і відповідно – фінансових ресурсів.
3. Оптимізації ресурсної складової освіти (кадровий потенціал, матеріально-технічна база, науково-методичне-забезпечення).
4. Реалізації принципу наступності ДС ПТО.
5. Збереженню профільності підготовки фахівців, необхідних для міста і регіону.

В основу функціонування системи ступеневої професійної освіти в рамках моделі інтегрування освітнього процесу з декількох професій можуть бути покладені наступні принципи:

- багаторівневність і багатоступеневість – наявність декількох рівнів і ступенів професійної освіти.
- інтеграції – створення єдиного освітнього простору при освоєнні декількох професій;
- наступності – узгодження освітніх програм, навчальних планів, їх наскрізна стандартизація в рамках споріднених професій;
- інтенсивності – скорочення часу на підготовку фахівців.

При складанні інтегрованого робочого навчального плану необхідно забезпечити оптимальний вибір суміщених робітничих професій із залученням роботодавців та інших фахових експертів.

Одна з професій є базовою, інша (інші) – суміщеною (суміщеними). Навчання за базовою професією повинно здійснюватися на другому рівні навчання. Під час вибору суміщених робітничих професій слід керуватися розподілом кваліфікаційних розрядів професій (класів, категорій, груп) за атестаційними рівнями ПТНЗ відповідно до Державного переліку професій з підготовки кваліфікованих робітників у професійно-технічних навчальних закладах.

Базова та суміщена професії повинні бути спорідненими, близькими за технологічним процесом, засобами навчання. Окрім того, інтегровані професії повинні належати до одного виду економічної діяльності.

II. СТРУКТУРА ІНТЕГРОВАНОГО РОБОЧОГО НАВЧАЛЬНОГО ПЛАНУ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ РОБІТНИКІВ 2-ГО РІВНЯ КВАЛІФІКАЦІЇ.

Робочий навчальний план розробляється на весь період навчання учнів (слухачів) і складається з наступних розділів:

- титульна сторінка;
- 1 розділ „Графік навчального процесу”;
- 2 розділ „Зведені дані за бюджетом часу”;
- 3 розділ „План навчального процесу”;
- 4 розділ „Перелік кабінетів, лабораторій, майстерень”;
- 5 розділ „Планові рівні кваліфікації та форма державної атестації”;
- пояснення до робочого навчального плану.

ТИТУЛЬНА СТОРІНКА

На титульній сторінці робочого навчального плану зазначається:

- назва навчального закладу;
- код і назва робітничих професій, які інтегруються (спочатку базової професії, потім – суміщеної);
- рівень кваліфікації на кожному ступені;
- форма навчання;
- термін навчання на кожному ступені;
- гриф затвердження спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади у сфері професійно-технічної освіти.

Зразок 1

Погоджено:
Директор навчально-методичного
центру ПТО у Рівненській області
_____ І.П. Кузьмич

Погоджено:

Затверджено:
Заступник начальника
управління освіти і науки
Рівненської облдержадміністрації
П.М. Коржевський

РОБОЧИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ПЛАН

Квасилівського професійного ліцею

для підготовки кваліфікованих робітників на основі базової загальної середньої освіти з отриманням повної загальної середньої освіти
за професією 7212 електрогазозварник; 7213 рихтувальник кузовів

Рівень кваліфікації: електрогазозварник II-IV розряду;
рихтувальник кузовів III розряду

Форма навчання – денна

Термін навчання 3 роки

Зразок 2

РОБОЧИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ПЛАН **Квасилівського професійного ліцею**

для підготовки кваліфікованих робітників на основі повної загальної середньої освіти

за професією 7212 електрогазозварник; 7213 рихтувальник кузовів
Рівень кваліфікації: електрогазозварник II-IV розряду;
рихтувальник кузовів III розряду

Форма навчання – денна

Термін навчання 1,5 року

Зразок 3

РОБОЧИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ПЛАН **Квасилівського професійного ліцею**

для підготовки кваліфікованих робітників на основі базової загальної середньої освіти без отримання повної загальної середньої освіти за професією...

Зразок 4

РОБОЧИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ПЛАН

Державного професійно-технічного навчального закладу „Березнівське
вище професійне училище“

для підготовки кваліфікованих робітників на основі базової загальної середньої освіти з отриманням повної загальної середньої освіти

за професією 7433 кравець; 7435 закрійник

Рівень кваліфікації: II ступінь-кравець 2-4 розряду;

III ступінь: кравець-5 розряду;

закрійник- 4-5 розрядів

Форма навчання-денна

Термін навчання: II ступінь-1 рік 6 місяців, III ступінь- 1 рік 4 місяці

Розділ 1. „ГРАФІК НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ”.

Графік навчального процесу складається з урахуванням календарних термінів професійно-теоретичної та професійно-практичної підготовки, проміжних та державних кваліфікаційних атестацій, канікул. Графік навчального процесу відображає початок і закінчення навчальних занять на кожному курсі (ступені навчання).

Якщо в межах одного курсу відбувається перехід з нижчого ступеню на вищий, то графік навчання на вищому ступені переноситься на наступний рядок.

В процесі розробки графіку навчального процесу необхідно пам'ятати:

- початок навчального року планується з 1 вересня, закінчення – в залежності від терміну навчання на другому та третьому ступенях освіти;
- тривалість навчального року не повинна перевищувати 40 навчальних тижнів;
- сумарна тривалість канікул на кожному курсі, крім останнього, повинна становити не менше 11 тижнів;

- **святковий тиждень спеціально не позначається у графіку навчального процесу, але враховується в одному з видів професійної підготовки;**
- теоретичне і виробниче навчання, яке здійснюється паралельно на кожному курсі протягом усього терміну навчання, зазначається наскрізними позначками впродовж запланованого навчального періоду;
- виробнича практика на кожному рівні кваліфікації має бути відображена після закінчення теоретичних занять та виробничого навчання;
- **кожен рівень кваліфікації (окрім найвищого) в межах графіка навчального процесу з кожної професії, завершується поетапною (проміжною) атестацією; найвищий рівень кваліфікації завершується державною кваліфікаційною атестацією на кожному ступені навчання.**

Розділ 2. „ЗВЕДЕНІ ДАНІ ЗА БЮДЖЕТОМ ЧАСУ”

У розділі 2 відображається тривалість професійно-теоретичної та професійно-практичної підготовки, державної кваліфікаційної атестації, святкового тижня та канікул по курсах і за весь період навчання у тижнях. Кількість навчальних тижнів у графіку навчального процесу повинна співпадати з їх обсягом у підсумку за кожним курсом розділу 2.

Розділ 3. „ПЛАН НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ”

Розділ 3 містить перелік предметів та відведене на їх вивчення кількість годин на кожен з інтегрованих професій, а також обсяги навчальних годин по кожному циклу навчального плану і в цілому за весь період навчання; розподіл навчальних годин за видами занять, тижнями і семестрами; тривалість державної кваліфікаційної атестації (або поетапної кваліфікаційної атестації при продовженні навчання), форми контролю.

Інтегрований робочий навчальний план складається:

- з предметів зазначених у ДСПТО (або в типових навчальних планах);
- з предмету „Фізична культура”;
- предметів, що вільно обираються.

Обсяг часу з природничо-математичних та суспільно-гуманітарних предметів загальноосвітньої підготовки відповідає рівню стандарту Типових навчальних планів загальноосвітніх навчальних закладів III ступеню, затверджених наказом Міністерства освіти і науки України від 27.08.2010 №834.

Загальноосвітня підготовка передбачає:

- суспільно-гуманітарну підготовку в обсязі 770 годин;
- природничо-математичну підготовку – 752 години.

При розробленні робочих навчальних планів і програм на навчальний рік необхідно врахувати, що термін здобуття повної загальної середньої освіти учнями, які мають базову загальну середню освіту, не може становити менше трьох років. **При розробленні робочих навчальних планів необхідно здійснити розподіл навантаження з предметів без переривання їх вивчення, не допускаючи перевантаження учнів одним із предметів.** При цьому, враховуючи особливості професійної підготовки, може допускатися перенесення годин, що передбачені для вивчення предметів у відповідному класі (10, 11-й), з курсу на курс, без зміни

загального обсягу годин, передбаченого стандартом загальноосвітньої підготовки. (Лист МОН України від 13.08.2010 №1/9-558).

Відповідно до „Методичних рекомендацій щодо розробки робочих навчальних планів підготовки кваліфікованих робітників ПТНЗ другого та третього атестаційних рівнів з урахуванням змісту державних стандартів ПТО з конкретних професій”, затверджених наказом МОН України від 23.08.2006р. №633, предмет „Фізична культура ” є обов’язковим в кількості 2 годин на тиждень під час теоретичного навчання. Додатково можна планувати 2 години за рахунок вільного часу учнів або за рахунок часу, відведеного на предмети, що вільно обираються.

Навчальні предмети підготовки кваліфікованих робітників групуються за циклами:

- цикл загально-професійної підготовки;
- цикл професійно-теоретичної підготовки;
- цикл професійно-практичної підготовки.

До загально-професійної підготовки віднесені такі предмети, як „Основи правових знань“, „Основи галузевої економіки і підприємництва“, „Інформаційні технології“, „Правила дорожнього руху“, „Основи енергоефективності“ та інші.

Професійно-теоретична підготовка передбачає вивчення спеціальних предметів, що є основним джерелом навчальної інформації для оволодіння певною професією. До неї віднесено також предмет „Охорона праці“.

Дотримання назв предметів за циклами навчального плану вимогам ДС ПТО є обов’язковим для навчального закладу. **Тематична структура та зміст програм предметів можуть бути оновленими відповідно до зауважень та пропозицій роботодавців в обсягах, що відповідають встановленим нормативам.**

Враховуючи специфіку професійно-практичної підготовки та пропозицій замовників робітничих кадрів навчальний заклад в окремих випадках може об’єднувати **терміни проходження виробничої практики** з розрядів, що відносяться до першого атестаційного рівня ПТНЗ (відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 11 вересня 2007 року №1117 „Про затвердження Державного переліку професій з підготовки кваліфікованих робітників у ПТНЗ“.

Примітка: у переліку визначено відповідність присвоєння кваліфікації (розрядів, класів, категорій, груп) після завершення первинної професійної підготовки з конкретних професій атестаційному рівню професійно-технічному навчальному закладу:

- для першого атестаційного рівня максимальним є третій розряд.

Резерв часу під час складання плану навчального процесу може бути розділений повністю або частково; навчальний заклад (з урахуванням рекомендацій роботодавця) може залишити цей резерв для наступного розподілу в процесі навчання між предметами будь-якого циклу.

Відповідно до наказу МОН України від 25.08.2005р. №1/11-5042 та наказу Державного Комітету України з нагляду за охороною праці від 26.01.2005р.№15 „Про затвердження Типового положення про порядок проведення навчання і перевірки знань з питань охорони праці та Переліку робіт з підвищеною небезпекою” кількість навчального часу для вивчення предмета „Охорона праці” не може бути менше 30

годин. Ці години розподіляються з початку професійної підготовки впродовж освоєння учнями **першого рівня кваліфікації**. Понаднормові години з цього предмету відповідно до вимог роботодавця можуть бути виключеними навчальним закладом з навчального плану або залишеними у запланованому в ДС ПТО обсязі.

Конкретні етапи і види професійно-практичної підготовки, які входять до кожного етапу, їх тривалість визначається у відповідності з вимогами ДС ПТО, особливостей професії і кваліфікації майбутнього фахівця, а також за результатами експертного оцінювання роботодавців. Під час проходження виробничої та передвипускної (переддипломної) практики (згідно з Положенням про організацію навчально-виробничого процесу у професійно-технічних навчальних закладах, затвердженим наказом МОН України від 30.05.2006р. №419) навчальний (робочий) час учня, слухача встановлюється залежно від режиму роботи підприємства згідно з законодавством України.

У розділі „Предмети, які вільно обираються” в межах виділеного часу (45 годин), регламентованого Типовою базисною структурою навчальних планів для підготовки кваліфікованих робітників у ПТНЗ навчальний заклад (за рекомендаціями роботодавця) планує 2-3 навчальних предмети, **в програмі яких можуть бути відображені регіональні особливості ринку праці, зміст додаткових знань з визначених професійних напрямів тощо.**

Види занять, які можуть проводитися у ПТНЗ та бути включеними у план навчального процесу, регламентує Закон України „Про професійно-технічну освіту” та Положення про організацію навчально-виробничого процесу у професійно-технічних закладах, а саме:

1. Основні види навчальних занять, які відображаються в циклі професійно-теоретичної підготовки: теоретичні, лабораторно-практичні заняття, консультації; при розподілі обсягу навчальних годин за тижнями в плані навчального процесу вказується загальна сума теоретичних та лабораторно-практичних занять, а у підсумку за кваліфікаційними рівнями інтегрованих професій – виносяться години лабораторно-практичних занять у графі „з них ЛПЗ”;

2. Основні види навчальних занять, які відображаються в циклі професійно-практичної підготовки: виробниче навчання та виробнича практика;

виробниче навчання в свою чергу може розділятися на:

- навчання учнів, слухачів у навчально-виробничих майстернях, дільницях і полігонах, де вони послідовно набувають первинні професійні уміння і навички виконання робіт;

- навчання учнів, слухачів безпосередньо на підприємствах, будівельних об’єктах, полях, фермах, де вони в складі навчальних груп та учнівських бригад під керівництвом майстрів виробничого навчання послідовно закріплюють одержані первинні професійні уміння та навички, навчаються використовувати сучасну техніку, механізми та інструменти, набувають потрібних практичних навичок самостійно та якісно виконувати роботи, передбачені робочими навчальними планами.

При неможливості організації проходження учнями, слухачами виробничого навчання в майстернях ПТНЗ з об’єктивних причин проведення виробничого навчання організовується на виробництві під керівництвом майстрів виробничого навчання ПТНЗ та відповідних спеціалістів

підприємства, при умові повного виконання робочого навчального плану і робочої навчальної програми з професійно-практичної підготовки.

Виробнича та передвипускна (переддипломна) практика учнів, слухачів проводиться безпосередньо на робочих місцях на підприємстві чи у сфері послуг з метою удосконалення здобутих знань, умінь і практичних навичок, що необхідні для досягнення відповідного рівня кваліфікації, встановленого державними стандартами, а також з метою забезпечення їх соціальної, психологічної і професійної адаптації в трудових колективах.

Навчальний (робочий) час учня, слухача в період проходження виробничої та передвипускної (переддипломної) практики встановлюється залежно від режиму роботи підприємства згідно з законодавством України.

Відповідно до Положення про організацію навчально-виробничого процесу у професійно-технічних навчальних закладах визначаються види і форми контролю за навчально-виробничим процесом.

У плані навчального процесу відображаються:

- **форми проміжного контролю** – річні підсумкові заліки, річні атестації (річні підсумкові іспити), проміжна кваліфікаційна атестація (кваліфікаційний іспит);

- **вихідний контроль** – державна кваліфікаційна атестація, яка проводиться відповідно до Положення про порядок кваліфікаційної атестації та присвоєння кваліфікації особам, які здобувають професійно-технічну освіту.

При складанні плану навчального процесу слід враховувати наступне:

- навчальний заклад самостійно визначає розподіл тижнів в семестрі з розрахунку мінімального перенесення незбалансованих годин з одного предмету на інший;

- у графах „тижні”, вказується кількість тижнів у семестрі згідно з графіком навчального процесу на 2-3 ступенях за традиційною двосеместровою схемою;

- відповідно до статті 27 „Навчальний та канікулярний час учня, слухача” Закону України „Про професійно-технічну освіту” та Положення про організацію навчально-виробничого процесу у професійно-технічних навчальних закладах (розділ 3. „Організація навчально-виробничого процесу”) **тривалість навчального тижня не перевищує 36 навчальних годин при денному навантаженні не більше 8-ми годин теоретичного і 6-ти годин виробничого навчання; за умов планування виробничого навчання у обсязі 18, 24 або 30 годин на тиждень, тривалість навчального тижня має бути відповідно 34, 32 або 30 годин;**

- у графі „Перелік форм контролю” позначаються: форми контролю з навчальних предметів (атестації (іспити) – „А” („І”), заліки – „З”), проміжна (ПА) та державна кваліфікаційна атестація (ДКА);

- **встановлення послідовності вивчення предметів, а також розподіл кількості годин по кожному з них по курсах і семестрах здійснюється з врахуванням між предметних зв'язків.**

Розділ 4. „ПЕРЕЛІК КАБІНЕТІВ, ЛАБОРАТОРІЙ, МАЙСТЕРЕНЬ”

В розділі 4 навчального плану вказуються навчальні приміщення, які необхідні і є у навчальному закладі для організації підготовки кваліфікованих робітників, а саме ;

- приміщення для здійснення професійно – теоретичної підготовки (спеціалізовані навчальні кабінети, аудиторії, лабораторії);

- приміщення для професійно – практичної підготовки (навчальні майстерні, полігони, тренажери, автодроми, трактородроми, навчально-виробничі підрозділи, навчальні господарства, а також робочі місця на виробництві чи в сфері послуг).

При заповненні розділу 4 треба керуватися Законом України „Про професійно-технічну освіту” (Стаття 25. „Форми організації навчального процесу”), ДС ПТО, Положенням про організацію навчально-виробничого процесу у професійно-технічних навчальних закладах.

Для проведення занять з деяких предметів навчальні кабінети можна суміщати. Наприклад:

- кабінети основ галузевої економіки та основ правових знань.

Розділ 5 „ПЛАНОВІ РІВНІ КВАЛІФІКАЦІЇ ТА ФОРМА ДЕРЖАВНОЇ АТЕСТАЦІЇ”

У 5-му розділі групуються рівні кваліфікації за професіями відповідно до ступенів й курсів навчання.

ПОЯСНЕННЯ ДО РОБОЧОГО НАВЧАЛЬНОГО ПЛАНУ

Пояснення до робочого навчального плану роз’яснюють і уточнюють окремі положення навчального плану і особливості організації навчального процесу. При складанні пояснень треба керуватися:

- розділом „Загальні положення” ДС ПТО;

- Типовою базисною структурою навчальних планів для підготовки кваліфікованих робітників у ПТНЗ.(наказ МОН України від 13.10.2010 № 947).

Зразок.

1. Навчальний план розроблено на основі ДС ПТО 5141.2.000000-2008 для підготовки (підвищення кваліфікації) робітників з професії „Перукар (перукар-модельєр)“ та Типової базисної структури навчальних планів для підготовки кваліфікованих робітників у ПТНЗ (наказ Міністерства освіти і науки України від 13.10.2010 № 947).

2. Планування інтенсивності вивчення предметів здійснюється навчальним закладом, виходячи з між предметних зв’язків, з урахуванням характеру і складності предмета.

3. Виробниче навчання чергується з теоретичним навчанням.

4. Предмет „Фізична культура“ планується в кількості 2 годин на тиждень під час теоретичного навчання.

5. Професійно-практична підготовка здійснюється в навчальних майстернях та безпосередньо на робочих місцях підприємств.
6. До самостійного виконання робіт учні допускаються лише після навчання й перевірки знань з охорони праці.
7. Кваліфікаційна пробна робота проводиться за рахунок часу, відведеного на виробничу практику.
8. Навчальний план передбачає повну завершеність навчального процесу за ступенями навчання і державну кваліфікаційну атестацію з таких рівнів кваліфікації:
  - II ступінь-перукар, перукар 2 класу, перукар 1 класу;
  - III ступінь-перукар-модельєр.

ЗАГАЛЬНІ ПРАВИЛА ОФОРМЛЕННЯ ІНТЕГРОВАНИХ РОБОЧИХ НАВЧАЛЬНИХ ПЛАНІВ

При оформленні робочих навчальних планів необхідно керуватися єдиною формою та єдиними умовними позначеннями, а також наступними загальними вимогами:

- тексти в робочих навчальних планах повинні бути виконані державною мовою;
- робочі навчальні плани друкують за допомогою комп'ютера чорним кольором на двох сторінках аркушу білого паперу формату А-3;
- чотири розділи навчального плану розташовують на двох сторінках аркушу: 1-й та 2-й розділи – на одній стороні аркушу, 3-й і 4-й розділи – на зворотній стороні аркушу; інтервал – 1, береги - лівий – 20мм, правий – 10мм, верхній – 20мм, нижній – 20мм;
- заголовки структурних частин плану друкуються великими літерами симетрично до тексту. Крапка в кінці заголовка не ставиться;
- нумерація розділів здійснюється римськими цифрами без знака №., після номеру ставиться крапка;
- пояснення значень умовних позначок або символів подається безпосередньо під таблицею в тій послідовності, в якій вони наведені у таблиці.

ВИЗНАЧЕННЯ ТЕРМІНУ ПРОФЕСІЙНОГО НАВЧАННЯ

Відповідно до Державного переліку професій з підготовки кваліфікованих робітників ПТНЗ та Положення про ступеневу професійно-технічну освіту, нормативні терміни навчання не повинні перевищувати:

- на 1-му ступені професійно-технічної освіти – 1 рік;
- на 2-му ступені професійно-технічної освіти:
  - для осіб, що мають повну загальну середню освіту – 1,5 року;
  - для осіб що мають базову загальну середню освіту і здобувають повну загальну середню освіту – 4 роки;
  - для осіб, що мають базову загальну середню освіту (або, як виняток, не мають її) і на даний час не здобувають повної загальної середньої освіти – 2 роки;
- на 3-му ступені професійно-технічної освіти - 2 роки.

При визначенні терміну підготовки висококваліфікованих робітників треба зважати на галузеві особливості тієї або іншої професії, тривалість професійного навчання за кожним кваліфікаційним рівнем згідно з ДС ПТО (або типовими навчальними планами при відсутності ДС ПТО), глибину можливої інтеграції освітнього процесу за базовою та суміжними професіями, запропонованої роботодавцями.

Загальний термін навчання може бути збільшений або зменшений на величину до 10% від загального обсягу.

Алгоритм підрахування загального терміну навчання з базової та суміщеної професії має бути таким:

1. визначення загального терміну навчання з базової професії:

- вибірка загальної кількості навчальних годин за рівнями кваліфікацій з ДС ПТО (або проекту ДС ПТО, який знаходиться в процесі апробації);

- попередній розподіл вибраного обсягу годин за тижнями семестрів і курсів з розрахунку не більше 36 годин на тиждень; визначення кількості навчальних тижнів;

- визначення кількості навчальних годин, що припадає на предмет „Фізична культура ” з розрахунку 2 години на тиждень;

- розподіл обсягу годин з виробничого навчання за тижнями семестрів і курсів; фіксація обсягу можливого зменшення загального тижневого навантаження (34, 32 або 30 годин) у випадку, коли кількість годин на тиждень з виробничого навчання складає відповідно 18, 24 або 30 годин;

- підрахування понаднормових годин з предмету „Охорона праці”;

- повторний розрахунок загальної кількості навчальних годин з врахуванням: тривалості навчання за ДС ПТО, визначеного обсягу навчального часу з предмету „Фізична культура” та „Охорона праці”; зменшення загального тижневого навантаження за рахунок організації виробничого навчання у об’ємі 18, 24 або 30 годин на тиждень;

- кінцевий підрахунок кількості навчальних тижнів підготовки висококваліфікованих робітників з урахуванням вищенаведених факторів: визначення терміну навчання з базової професії у роках і місяцях;

- контроль щодо дотримання загального терміну навчання на 2-му атестаційному рівні – відповідно до нормативних документів.

2. визначення загального терміну навчання із суміщеної (суміщених) професії (професій):

Всі кроки алгоритму підрахування загального терміну навчання з базової професії повторюються при визначенні терміну навчання із суміщеної (суміщених) професії (професій), але є додаткові елементи цього механізму, а саме:

- аналізуються (експертами роботодавців) програми аналогічних або схожих навчальних предметів у ДС ПТО з базової та суміщеної (суміщених) професії (професій);

- виявляються (членами експертного комітету роботодавців) дублюючі теми, їх тривалість; на визначений обсяг дублювань зменшується загальний термін навчання із суміщеної (суміщених) професії (професій).

ПРИНЦИП І ПОРЯДОК СКЛАДАННЯ ГРАФІКУ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ

Графік навчального процесу будується після вивчення змісту професійного навчання за визначеними суміщеними професіями відповідно до діючих ДСПТО, розрахунку термінів навчання на кожному ступені з групуванням за рівнями кваліфікацій і професіями.

Послідовність формування графіка навчального процесу виглядає таким чином:

1. Таблиця графіку розподіляється на 12 місяців, в т.ч. на 10 – навчальних та 2 – канікулярних.
2. В розрізі кожного місяця наводяться відповідні потижневі дати.
3. Позначення ступенів і курсів здійснюється з лівого боку таблиці. Кожна ступінь навчання починається з нового рядка графіка.
4. Під таблицею групуються умовні позначки теоретичного і виробничого навчання, виробничої практики, поетапної та державної кваліфікаційної атестації, канікул.

1. ГРАФІК НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ

(таблиця додається)

Примітка:

- в навчальний бюджет часу не враховуються: 2 тижні – зимові канікули, 9 тижнів – літні канікули;
- літні канікули на останньому курсі не позначаються;
- святкові тижні враховані таким чином: на 1-му, 2-му та 3-му курсах – у складі занять з теоретичної підготовки та виробничого навчання наприкінці навчального року.
- тривалість навчального року не може перевищувати 40 навчальних тижнів без урахування одного тижня на святкові дні, загальна кількість тижнів повинна дорівнювати 52 тижням;
- для навчання термінами 0,5 р.; 1,5 р.; 2,5 р.; 3,5 р. на останньому році навчання тривалість навчального часу складає до 24 тижні без урахування 1 тижня на святкові дні і без встановлення канікул;
- початок навчального року – з 1 вересня, закінчення на останньому курсі другого ступеня залежить від загального терміну навчання та термінів навчання за кожним ступенем;
- сумарна річна тривалість канікул протягом року становить 11 тижнів, на останньому курсі навчання – 2 тижні за умови навчання 10 календарних місяців;
- навчання на кожному рівні кваліфікації завершується виробничою практикою та поетапною атестацією; державна кваліфікаційна атестація проводиться на другому ступені навчання;
- при інтеграції освітніх програм за суміщеними професіями побудова графіку навчального процесу залежить від послідовності професійної підготовки за базовою та суміжною професіями;

- обсяг годин на предмет „Фізична культура” є обов’язковим в кількості 2 годин на тиждень під час теоретичного навчання і кількість годин на цей предмет залежить від кількості тижнів теоретичного навчання.

В плані навчального процесу лабораторно-практичні заняття, передбачені ДСПТО, вказуються на кожному рівні кваліфікації поряд із загальною кількістю годин за предметами. Резерв часу використовується один раз на кваліфікаційному рівні.

При розробці методичних рекомендацій використані наступні законодавчі та нормативно - правові акти:

1. Закон України «Про професійно-технічну освіту»(Стаття 13.» Ступеневість професійно-технічної освіти», стаття 15 «Освітньо-кваліфікаційні рівні професійно-технічної освіти», стаття 27 «Навчальний та канікулярний час учня, слухача», стаття 31 «Державний перелік професій з підготовки кваліфікованих робітників у професійно-технічних навчальних закладах», стаття 32 «Державні стандарти професійно-технічної освіти», стаття 34 «Навчальний план, навчальна програма», стаття 35 «Оновлення змісту професійно-технічної освіти»).

2. Постанова Кабінету Міністрів України від 17.08.2002 №1135 «Про затвердження державного стандарту професійно-технічної освіти».

3. Наказ МОН від 23.08.2006 «Про впровадження державних стандартів професійно-технічної освіти з конкретних робітничих професій».

4. Наказ МОН від 29.08.2007 №771 «Про впровадження державних стандартів професійно-технічної освіти з конкретних робітничих професій».

5. Наказ МОН від 23.04.2008 №359 «Про впровадження державних стандартів професійно-технічної освіти з конкретних робітничих професій».

6. Наказ МОН від 22.05.2008 №445 «Про впровадження державних стандартів професійно-технічної освіти з конкретних робітничих професій».

7. Положення про ступеневу професійно-технічну освіту, затверджене Постановою Кабінету Міністрів України від 03.06.1999 № 956.

8. Положення про організацію навчально-виробничого процесу у професійно-технічних навчальних закладах, затверджене наказом МОН України від 30.05.2006 № 419 (розд.2 «Планування навчально-виробничого процесу», розд.4 «Контроль за навчально-виробничим процесом»).

9. Положення про вище професійне училище та центр професійно-технічної освіти, затверджене наказом МОН України від 20.06.2000 № 225.

10. Положення про порядок кваліфікаційної атестації та присвоєння кваліфікації особам, які здобувають професійно-технічну освіту, затверджене наказом Міністерства праці та соціальної політики України та Міністерства освіти України від 31.12.98 №201/469 та зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 01.03.99 за №124/3417.

11. Державний перелік професій з підготовки кваліфікованих робітників у професійно-технічних навчальних закладах, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 11.09.2007 № 1117 «Про затвердження Державного переліку професій з підготовки кваліфікованих робітників у професійно-технічних навчальних закладах».

12. Наказ МОН України від 21.01.10 № 24 «Про затвердження Типової базисної структури навчальних планів для підготовки кваліфікованих робітників у ПТНЗ».

13. Методичні рекомендації щодо розробки інтегрованих навчальних планів підготовки кваліфікованих робітників та молодших спеціалістів у ВПУ і центрах ПТО, затверджені листом МОН України № 1/9-192 від 13.04.2004.

14. Методичні рекомендації щодо розробки робочих навчальних планів підготовки кваліфікованих робітників у ПТНЗ другого та третього атестаційних рівнів з урахуванням змісту державних стандартів ПТО з конкретних професій, затверджені наказом МОН України від 23.08.2006 № 633.

15. Типове положення про порядок проведення навчання і перевірки знань з питань охорони праці та Переліку робіт з підвищеною небезпекою, затверджені наказом Державного Комітету України з нагляду за охороною праці від 26.01.2005 № 15.

Розробила методист
навчально-методичного центру
професійно-технічної освіти у
Рівненській області

Т. Пачебула

Примітка:

1. Перед тим, як приступити до складання робочих навчальних планів з професій, потрібно визначитись по яких з інтегрованих професій буде здійснюватися підготовка. Одна з професій повинна бути основною (базовою) підвищеного розряду, інша- (суміжна) меншого розряду (див. у таблиці Державного переліку професій з підготовки кваліфікованих робітників у ПТНЗ).

2. Із стандартів по кожній із професій виписати всі години по розрядах в окрему таблицю.

3. Порівняти навчальні програми з кожного предмета по розрядах. З метою запобігання дублювання змісту навчання слід вилучити з типових навчальних планів відповідну кількість годин, з типових програм - відповідний обсяг матеріалу, який дублюється.

4. Після визначення кількості годин по розрядах в таблицю вписуємо години суспільно-гуманітарної, природничо-математичної підготовки, предмета „Захист Вітчизни“, предмета, що вільно обирається

відповідно до Типової базисної структури навчальних планів для підготовки кваліфікованих робітників.

5. Предмет „Фізична культура“ є обов'язковим в кількості 2 годин в тиждень під час теоретичного навчання. Кількість годин, відведених на предмет, залежить від кількості тижнів теоретичного навчання.

6. Згідно цієї таблиці розбиваємо кількість тижнів на вивчення окремого розряду.

7. План починаємо складати із розбивки годин на виробниче навчання і виробничу практику. Кількість годин на виробниче навчання повинно ділитися на 6. Години на виробничу практику повинні записуватися так: якщо на практику відводиться 168 годин, то записуємо 4 тижні по 35 годин, один тиждень 28 годин плюс 7 годин на поетапну атестацію. Під час проходження виробничої практики можливе навантаження учнів до 40 годин при досягненні 18-річного віку.

8. Розбиваємо години на вивчення предметів, які зазначені в державних стандартах ПТО, а потім розбиваємо години всіх інших предметів згідно складеної таблиці. Розбивку годин предметів суспільно-гуманітарної та природничо-математичної підготовок виконуємо виходячи із можливостей навчального закладу.

9. Рекомендуємо державну підсумкову атестацію з предметів загальноосвітньої підготовки проводити на останньому курсі навчання з огляду на термін дії сертифікату, що видається за підсумками зовнішнього незалежного оцінювання.

10. Тривалість професійної підготовки встановлюється в залежності від складності професій та планових рівнів кваліфікацій, що набуває учень, у відповідності до термінів, визначених типовими навчальними планами ДС ПТО.

У разі необхідності (у випадку інтеграції професій та/ або в залежності від планового рівня кваліфікації) термін навчання може бути збільшений або зменшений на величину до 10% від загального обсягу годин з метою приведення терміну навчання у відповідність до діючої Типової базисної структури.

11. Порядок реалізації робочих навчальних планів вирішує навчальний заклад самостійно, шляхом перерозподілу навчальних годин між семестрами та курсами, при цьому не порушуючи етапність підготовки на кожному рівні кваліфікації.

12. Порушення етапності можливе тільки з професій пов'язаних із сезонними роботами.

13. Резерв часу за призначенням слід використовувати тільки один раз, в інших випадках у разі потреби слід перерозподілити години між предметами професійно-теоретичної підготовки.

14. Загальне тижневе навантаження годин буде становити:

- якщо в тиждень 6 годин виробничого навчання, то теоретичне навчання буде 32 години (4 x 8). Разом: $32+6 = 38$ годин. Згідно законодавства потрібно, щоб тижневе навантаження було не більше 36 годин;

- якщо в тиждень 12 годин виробничого навчання ($2 \times 6 = 12$), то теоретичне навчання буде ($3 \times 8 = 24$), Разом: $12 + 24 = 36$ годин;
- якщо в тиждень 18 годин виробничого навчання ($3 \times 6 = 18$), то теоретичне навчання буде ($2 \times 8 = 16$). Разом: $18 + 16 = 34$ години;
- якщо в тиждень 24 години виробничого навчання ($4 \times 6 = 24$), то теоретичне навчання буде $1 \times 8 = 8$ годин. Разом: $24 + 8 = 32$ години;
- якщо в тиждень 5 днів виробничого навчання ($5 \times 6 = 30$), то тижневе навантаження буде 30 годин.